ĢENERĀLADVOKĀTA L. A. HĒLHUDA [*L. A. GEELHOED*] SECINĀJUMI, sniegti 2005. gada 10. martā [1]

I — Ievads

1. Šīs lietas priekšmets ir divi prejudiciālie jautājumi, ar kuriem *Korkein oikeus* (Augstākā tiesa) (Somija) prasa Tiesai, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 22. jūnija direktīvu 98/37/EK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz mašīnām [2], kā arī EKL 28. un 30. pantu. Tai skaitā tā vēlas arī noskaidrot, vai Kopienu tiesības pieļauj tāda valsts tiesību noteikuma piemērošanu, kas paredz tādas mašīnas, kura ražota vienā dalībvalstī un importēta citā dalībvalstī, importētāja pienākumu pārbaudīt tās drošību, lai gan tai ir "CE" atbilstības marķējums, pretējā gadījumā piemērojot šim importētājam kriminālatbildību vai civiltiesiska rakstura atbildību.

1 — Oriģinālvaloda — franču.

2 — OV L 207, 1. lpp.

II — Fakti un prejudiciālie jautājumi

2. Raine Poiri [*Raine Pöyry*], sabiedrības *Peltitarvike Oy* darbinieks, 1998. gada 17. novembrī, strādājot ar štanci, cieta smagā negadījumā savā darba vietā.

3. No rīkojuma izriet, ka R. Poiri meistars šajā dienā ar R. Poiri palīdzību uzsāka attiecīgās štances asmeņu nomaiņu. Šajā nolūkā meistars bija iedarbinājis procesa apturēšanai ārkārtas gadījumos paredzēto ierīci, lai izslēgtu strāvu. Šīs darbības laikā R. Poiri netīšām pieskārās mašīnas pedālim. Lai gan procesa apturēšanai ārkārtas gadījumos paredzētā ierīce bija izslēgusi strāvu, pieskaršanās pedālim izraisīja pēkšņu strāvas kustību, kā rezultātā tika smagi savainotas R. Poiri rokas.

4. Šī *Amada Promecam* ITS 2 veida Francijas sabiedrības *Amada Europe* Francijā ražotā štance (sērijas numurs ITS 2 80 25 B 5 0412), ko Somijā ieveda Somijas sabiedrība *Ama-Prom*, kuras ģenerāldirektors ir S. Jonemoto [*S. Yonemoto*], 1995. gada aprīlī tika pārdota un nodota

sabiedrībai *Peltitarvike Oy*. Laikā, kad šī štance tika ievesta, tai bija "CE" marķējums un ražotājs šai mašīnai bija izdevis atbilstības deklarāciju (*certificate of conformity CE relative to working equipments*), kura bija formulēta šādi:

The undersigned manufacturer AMADA EUROPE [adrese] certifies that the new below designated equipment: hydraulic press-brake 80.25 type ITS2 n° Series B 50412 complies with the regulations applicable to it:

— *European Reference: 89/392/EEC Directive*

— *European Standards: EN 292-1, EN 292-2, EN 294, EN 349, EN 418, EN 457, EN 60204.*

The AIF/S, Organism authorized by the act from the Labour Department on the 11/08/1992 has granted a type-tested certificate of conformity CE for the machine of the ITS2 type under the number 384-090A-0004-11-94 (n° AIF/S), on the 8/11/1994.

5. *Helsingin käräjäoikeus* (Helsinku Pirmās instances tiesa) (Somija) prokurors savā apsūdzības rakstā norādīja, ka mašīna bija bīstama un neatbilda noteikumiem, jo, pieskaroties pedālim, tā varēja darboties pilnā režīmā, un ka procesa apturēšanai ārkārtas gadījumos paredzētā ierīce nebija pareizi darbojusies. Saskaņā ar prokurora viedokli, lai mašīnu būtu iespējams izmantot bez riska, lietošanas instrukcija bija pārāk īsa un nepilnīga, kontroles panelis neatbilda lietošanas instrukcijā norādītajam un tā nebija pilnībā uzrakstīta somu valodā.

6. *Helsingin käräjäoikeus* uzskatīja par pierādītiem virkni faktu attiecībā uz mašīnas īpašībām, kurus varētu rezumēt šādi:

— kad ar atslēgu darbināmais slēdzis atradās 2. pozīcijā, mašīnu varēja darbināt pilnā režīmā ar pedāļa palīdzību;

— nospiežot procesa apturēšanai ārkārtas gadījumos paredzēto ierīci, tika pārtraukta tikai kontroles strāvas padeve, bet mašīna palika zem sprieguma un hidrauliskais sūknis turpināja darboties;

— procesa apturēšanai ārkārtas gadījumos paredzētās ierīces kontakti, kad tai pieskārās, atvērās par vismaz vienu milimetru. Ierīci vajadzēja piespiest vēl par vairākiem milimetriem, iekams tā tika bloķēta. Procesa apturēšanai ārkārtas gadījumos paredzētā ierīce bija nekustīga;

— mašīnai pievienotā lietošanas instrukcija nebija pilnībā sastādīta somu valodā. Kontroles panelis neatbilda lietošanas instrukcijā norādītajam, un lietošanas instrukcija bija pārāk īsa un nepilnīga, lai mašīnu varētu droši lietot;

— mašīna tika regulāri lietota ar kājas pedāļa palīdzību, kam ir atklāta mašinērija, un ātrā darba režīmā, kaut gan tā nebija aprīkota ar citām drošības ierīcēm rokas savainojumu novēršanai, kā vien ar bimanuālu kontroles ierīci, kas saskaņā ar *Peltitarvike Oy* uzņēmumā pieņemtajām darba metodēm parasti netika izmantota;

— procesa apturēšanai ārkārtas gadījumos paredzētā ierīce tika izmantota arī mašīnas apstādināšanai, lai nomainītu ierīces asmeņus, kas tika veikts gandrīz katru dienu, kaut gan procesa apturēšanai ārkārtas gadījumos paredzētā ierīce nebija tam paredzēta. Lai nodrošinātu drošību, vajadzēja izslēgt strāvu vai izvēlēties lēnu darba režīmu, izmantojot uz kontroles paneļa izvietoto atslēgas slēdzi.

7. Saskaņā ar *Helsingin käräjäoikeus* viedokli importētājam vajadzēja nodrošināt, lai piegādātās un izmantotās mašīnas būtu projektētas un izgatavotas saskaņā ar spēkā esošajiem noteikumiem, un nepietiek ar to vien, ka mašīnai ir "CE" marķējums un ka ražotājs ir rakstiski apliecinājis, ka mašīna atbilst spēkā esošajām normām. Šie apstākļi neatbrīvoja importētāju no pienākuma ievērot darba drošības noteikumus, kas noteikti *työturvallisuuslaki* (Somijas Likums par drošību darba vietā) 40. pantā, kas nosaka mašīnas importētājam vai pārdevējam, brīdinot par civiltiesiskās un krimināltiesiskās atbildības piemērošanu, pienākumu pārbaudīt, vai mašīna, to normāli lietojot, nerada negadījuma risku un neapdraud veselību un ka tā ir projektēta un izgatavota atbilstoši likumā noteiktajām normām un prasībām.

8. Tā rezultātā *Helsingin käräjäoikeus*, no vienas puses, piesprieda S. Jonemoto naudas sodu 30 dienu algas apmērā par darba drošības pārkāpumiem un aiz nevērības nodarītiem miesas bojājumiem un, no otras puses, piesprieda atlīdzināt R. Poiri nodarītos zaudējumus.

9. *Helsingin hovioikeus* (Helsinku Apelācijas tiesa) (Somija) apstiprināja *Helsingin käräjäoikeus* spriedumu un palielināja sodu līdz 50 dienu algas apmēram, tajā pat laikā nedaudz samazinot zaudējumu atlīdzību.

10. Savā apelācijā *Korkein oikeus* [Augstākajā tiesā] pret *Helsingin hovioikeus* spriedumu S. Jonemoto apstrīd, ka importētājam pašam ir jāpārbauda, vai mašīna ir projektēta un izgatavota atbilstoši atzītajām normām, pat ja tai ir "CE" marķējums un atbilstības deklarācija, un ir pievienotas tās lietošanas un apkopes instrukcijas. Šajā gadījumā ražotāja "CE" marķējums un atbilstības deklarācija pamatojās uz attiecīgās iestādes sniegto atestāciju, saskaņā ar kuru mašīna atbilda šāda veida mašīnām piemērojamām direktīvām un normām.

11. Savā apelācijā S. Jonemoto arī uzskata, ka Somijas administratīvās un tiesu varas iestādes nevarēja, pārkāpjot EKL 28. pantu, prasīt, lai importētājs Somijā pārbaudītu tādas mašīnas paraugu, kas ir apstiprināts citā dalībvalstī un kuram ir "CE" marķējums. Viņaprāt, šis pienākums ir tikai nodrošināt, ka ražotājs saskaņā ar Kopienu tiesību noteikumiem ir sertificējis mašīnas veidu attiecīgajā iestādē, ka viņš ir piegādājis šo mašīnu ar "CE" marķējumu, pievienojot lietošanas un apkopes instrukcijas, un ir izsniedzis atbilstības deklarāciju.

12. Pastāvot šādiem apstākļiem, *Korkein oikeus* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Ņemot vērā Direktīvu 98/37 [..] un EKL 28. un 30. pantu, kādi ierobežojumi Kopienu tiesībās ir paredzēti pienākumiem, kas saistīti ar mašīnas raksturīpašībām attiecībā uz drošību, ko valsts tiesības var uzlikt tādas mašīnas importētājam (vai kādam citam izplatītājam), kurai ir "CE" marķējums ,

— pirms mašīnas pirkuma un

— pēc šī pirkuma?

2) Paskaidrojumi ir it īpaši nepieciešami par šādiem jautājumiem:

a) kādā apjomā un kādos apstākļos Kopienu tiesības atļauj saistībā ar drošību uzlikt mašīnas, kurai ir "CE"

marķējums, importētājam (vai kādam citam izplatītājam) darbības vai kontroles pienākumus?

b) vai un kādā veidā importētājam (vai kādam citam izplatītājam) uzlikto pienākumu novērtējums saistībā ar Kopienu tiesībām ir atkarīgs no tā, par kāda veida mašīnas drošības defektiem ir runa?

c) vai iepriekš 10. punktā minētā *työturvallisuuslaki* (Likums par drošību darba vietā) 40. pants [..] ir pretrunā ar un attiecīgā gadījumā kā tieši tas ir pretrunā ar Kopienu tiesībām, ņemot vērā šo pienākumu neievērošanas krimināltiesiskās un civiltiesiskās sekas [..]?"

III — Atbilstošās tiesību normas

A — *Kopienu tiesības*

13. Direktīva 98/37 nosaka veselības aizsardzības un drošības pamatprasības attiecībā uz mašīnām. Direktīva 98/37 aizvieto un konsolidē Padomes 1989. gada 14. jūnija direktīvu 89/392/EEK[3].

14. Direktīvas 98/37 2. pants paredz:

"1. Dalībvalstis veic visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu šajā direktīvā noteikto mašīnu un drošības sastāvdaļu piedāvāšanu tirgū un nodošanu ekspluatācijā tikai tad, ja, pareizi uzstādot un ekspluatējot, tās neapdraud cilvēku un attiecīgā gadījumā arī mājdzīvnieku veselību un drošību, kā arī neapdraud īpašuma drošību.

2. Šī direktīva neskar dalībvalstu tiesības, pienācīgi ievērojot Līgumu, noteikt prasības, ko tās uzskata par vajadzīgām, lai nodrošinātu cilvēku un jo īpaši strādnieku aizsardzību minēto mašīnu vai drošības sastāvdaļu

3 — Padomes 1989. gada 14. jūnija direktīva 89/392/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz mašīnām, kas grozīta ar Padomes 1991. gada 20. jūnija direktīvu 91/368/EEK (OV L 198, 16. lpp.), ar Padomes 1993. gada 14. jūnija direktīvu 93/44/EEK (OV L 175, 12. lpp.) un ar Padomes 1993. gada 22. jūlija direktīvu 93/68/EEK (OV L 220, 1. lpp.).

lietošanas laikā, pieņemot, ka tas nenozīmē, ka mašīnas vai drošības sastāvdaļas ir pārveidotas tā, kā šajā direktīvā nav paredzēts.

[..]"

15. Atbilstoši šīs direktīvas 3. pantam mašīnas un drošības sastāvdaļas, uz kurām attiecas šī direktīva, atbilst veselības aizsardzības un drošības pamatprasībām, kas izklāstītas minētās direktīvas I pielikumā.

16. Direktīvas 98/37 4. pantā ir precizēts:

"1. Dalībvalstis to teritorijā neaizliedz, neierobežo un nekavē šīs direktīvas prasībām atbilstīgu mašīnu un drošības sastāvdaļu piedāvāšanu tirgū un nodošanu ekspluatācijā.

[..]"

17. Minētās direktīvas 5. pants noteic:

"1. Turpmāk uzskaitītos ražojumus dalībvalstis uzskata par atbilstīgiem visiem šīs direktīvas noteikumiem, to skaitā II nodaļā noteiktajām atbilstības pārbaudes procedūrām:

— mašīnas, kurām ir "CE" marķējums un II pielikuma A punktā minētā EK atbilstības deklarācija,

— drošības sastāvdaļas, kurām ir II pielikuma C punktā minētā EK atbilstības deklarācija.

Ja nav saskaņotu standartu, dalībvalstis veic visus pasākumus, ko tās uzskata par vajadzīgiem, lai informētu ieinteresētās puses par esošajiem valsts tehniskajiem standartiem un noteikumiem, ko uzskata par svarīgiem vai būtiskiem I pielikumā minēto drošības un veselības aizsardzības būtisko prasību pareizai izpildei.

2. Ja valsts standarts, transponējot saskaņotu standartu, uz kuru *Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī* ir publicēta atsauce, attiecas uz vienu vai vairākām drošības būtiskajām prasībām, uzskata, ka saskaņā ar šo standartu ražotās mašīnas vai drošības sastāvdaļas atbilst attiecīgajām būtiskajām prasībām.

Dalībvalstis publicē atsauces uz valsts standartiem, kuros transponē saskaņotos standartus.

[..]"

18. Direktīvas 98/37 7. pants paredz:

"1. Ja dalībvalsts konstatē, ka, lietojot

— mašīnas, kurām ir "CE" marķējums,

vai

— drošības sastāvdaļas, kurām ir EK atbilstības deklarācija,

var apdraudēt cilvēku un attiecīgajos gadījumos mājdzīvnieku un īpašuma drošību, tā veic visus vajadzīgos pasākumus, lai tādas mašīnas vai drošības sastāvdaļas izņemtu no tirgus, aizliegtu to piedāvāšanu tirgū, nodošanu ekspluatācijā un lietošanu vai ierobežotu to brīvu apriti.

Dalībvalstis nekavējoties informē Komisiju par visiem šādiem pasākumiem, pamatojot tos [..].

2. Komisija nekavējoties konsultējas ar attiecīgajām pusēm. Ja pēc šīm konsultācijām Komisija uzskata, ka pasākumi ir pamatoti, tā tūlīt par to informē dalībvalsti, kura šos pasākumus ir veikusi, un pārējās dalībvalstis. Ja pēc šīm konsultācijām Komisija uzskata, ka pasākumi ir nepamatoti, tā tūlīt par to informē dalībvalsti, kura šos pasākumus ir veikusi, kā arī ražotāju vai viņa Kopienā reģistrētu pilnvaroto pārstāvi. Ja 1. punktā minēto lēmumu nosaka standartu nepilnības

un ja dalībvalsts, kura pieņēmusi lēmumu, nemaina savu nostāju, Komisija tūlīt informē komiteju, lai ierosinātu 6. panta 1. punktā minētās procedūras.

3. Ja:

— uz mašīnām, kuras neatbilst prasībām, ir "CE" marķējums;

— drošības sastāvdaļai, kura neatbilst prasībām, ir EK atbilstības deklarācija,

— kompetentā dalībvalsts attiecīgi vēršas pret marķētāju vai deklarācijas sastādītāju, lai arī kas tas būtu, un par to informē Komisiju un pārējās dalībvalstis.

[..]"

19. Direktīvas 98/37 8. pants paredz, ka parasti ražotājs vai viņa Kopienā reģistrēts pilnvarotais pārstāvis veic Kopienā ražotas mašīnas atbilstības pārbaudi. Šajā nolūkā viņam ir jāsastāda EK atbilstības deklarācija un mašīnas jāmarķē ar "CE" zīmi, un turklāt jāsastāda šīs direktīvas V pielikumā paredzētā dokumentācija. Atsevišķām mašīnām, to skaitā štancēm, kurām ir lielāks riska potenciāls un kuras uzskaitītas šīs pašas direktīvas IV pielikumā, ir paredzēta stingrāka atbilstības pārbaudes procedūra, kas ietver pilnvarotās iestādes piedalīšanos atbilstoši šīs direktīvas VII pielikumam.

20. Direktīvas 98/37 I pielikuma 1.7.3. punkts paredz, ka visas mašīnas jāmarķē, salasāmi un neizdzēšami norādot vismaz šādus datus — ražotāja vārdu (nosaukumu) un adresi, "CE" marķējumu, sēriju vai tipu, sērijas numuru, ja tāds ir, un ražošanas gadu. Atbilstoši tās veidam uz mašīnas jānorāda arī visa informācija par tās lietošanas drošību (piemēram, rotējošo daļu ātrums u.c.).

21. No Direktīvas 98/37 I pielikuma 1.7.4. punkta izriet, ka:

— Visām mašīnām jābūt līdzi instrukcijām, kas sniedz vismaz zināmu skaitu norādījumu;

— instrukcijas jāsastāda ražotājam vai viņa Kopienā reģistrētam pilnvarotajam pārstāvim vienā no Kopienas valodām, un, nododot mašīnas ekspluatācijā, visām mašīnām jāpievieno instrukciju tulkojums tās valsts valodā vai valodās, kurā šīs mašīnas paredzēts lietot, un instrukcijas oriģinālvalodā. Tulkošana jāveic ražotājam vai viņa Kopienā reģistrētam pilnvarotajam pārstāvim, vai personai, kura mašīnu ievieš attiecīgās valodas apgabalā;

— instrukcijās jāiekļauj zīmējumi un diagrammas, kā arī visi noderīgie norādījumi, it īpaši attiecībā uz drošību, kas nepieciešami nodošanai ekspluatācijā, apkopei, apskatei, pareizas darbības pārbaudei un, ja vajadzīgs, mašīnas labošanai;

— nekādi dokumenti, kas apraksta mašīnas, nedrīkst būt pretrunā ar instrukcijām drošības jautājumos.

22. Direktīvas 98/37 II pielikuma A punkts attiecībā uz mašīnu EK atbilstības deklarāciju precizē, ka šajā deklarācijā jābūt iekļautām noteiktām ziņām, tostarp ražotāja vai viņa Kopienā reģistrēta pilnvarotā pārstāvja vārdam vai nosaukumam un adresei, mašīnas aprakstam, visiem attiecīgajiem noteikumiem, kuriem mašīna atbilst un, ja vajadzīgs, pilnvarotās iestādes nosaukumam un adresei, kā arī EK tipa pārbaudes sertifikāta numuram vai pilnvarotās iestādes nosaukumam un adresei, kurai nosūtīta dokumentācija saskaņā ar šīs direktīvas 8. pantu.

23. Minētās direktīvas II pielikuma A punktā tāpat ir paredzēts, ka šī EK atbilstības deklarācija ir jāsastāda tajā pašā valodā kā lietošanas instrukcija un tai jābūt drukātā veidā vai rakstītai ar drukātiem lielajiem burtiem, un tai jāpievieno tulkojums vienā no lietošanas valsts valodām. Šo tulkojumu veic saskaņā ar tiem pašiem nosacījumiem, kas attiecas uz instrukciju tulkojumiem.

24. Direktīvas 98/37 V pielikums nosaka tās 8. pantā paredzētās dokumentācijas saturu, kas ražotājam vai tā pilnvarotajam pārstāvim ir jāsastāda un jāsaglabā tā, lai tā būtu pieejama ražotāja vai tā pilnvarotā pārstāvja darba vietā iespējamās pārbaudes vajadzībām. Šā pielikuma 4. punkta a) apakšpunkts tomēr precizē, ka dokumentācijai, kas minēta 3. punktā, nav obligāti jābūt materiālā formā, bet tai jābūt "apkopojamai un pieejamai tās svarīgumam atbilstīgā laikā". Saskaņā ar minētā pielikuma 4. punkta c) apakšpunktu dokumentācijai jābūt sastādītai vienā no Kopienu oficiālajām valodām, izņemot uz mašīnu attiecināmās instrukcijas.

B — *Atbilstošās valsts tiesību normas*

25. Attiecībā uz atbilstošajām valsts tiesību normām no iesniedzējtiesas veiktā apraksta izriet, ka Somijas Likums par drošību darba vietā tai skaitā ietver noteikumus, ar ko transponē Direktīvu 89/391/EEK[4].

26. Minētais likums ietver arī noteikumus, kas uzliek pienākumus citām personām, nevis darba devējam. Runa ir par 40. panta 1. un 2 punktu tādā redakcijā, kas bija spēkā faktu rašanās brīdī pamata lietā, un kas ir formulēts šādi:

"Mašīnas, darbarīka vai citas tehniskas ierīces ražotājs, importētājs vai pārdevējs, vai jebkura cita persona, kas šo priekšmetu nodod tālāk, lai piedāvātu to tirgū vai lietotu, nodrošina, lai:

1) laikā, kad šis priekšmets tiek piedāvāts tirgū, vai laikā, kad tas tiek piegādāts, lai to izmantotu šajā valstī, tas neradītu nelaimes gadījuma risku vai neapdraudētu veselību, ja šis priekšmets tiek izmantots atbilstoši tā mērķiem;

2) tas būtu projektēts, izgatavots un vajadzības gadījumā pārbaudīts saskaņā ar konkrētajiem to reglamentējošiem tiesību aktiem, un

3) tas būtu aprīkots ar drošības ierīcēm, kas nepieciešamas tā ikdienas lietošanai, kā arī lai tas būtu marķēts un saturētu citas norādes, kas apstiprina tā atbilstību standartiem.

Prece ir jāpiegādā kopā ar attiecīgām instrukcijām par tās uzstādīšanu, izmantošanu un apkopi. Šajās instrukcijās vajadzības gadījumā ir jāietver norādes par preces tīrīšanu, labošanu un ikdienas noregulēšanu, kā arī par procedūrām, kas jāveic gadījumā, kad tā nedarbojas. Drošības ierīču koncepcijā jāņem vērā šo uzdevumu veikšana".

27. Šo noteikumu neievērošana rada krimināltiesisko un civiltiesisko atbildību.

4 — Padomes 1989. gada 12. jūnija direktīva par pasākumiem, kas ieviešami, lai uzlabotu darba ņēmēju drošību un veselības aizsardzību darbā (OV L 183, 1. lpp.).

IV — Vērtējums

apsvēruma izriet, ka Direktīva 98/37 ir vērsta uz to, lai izskaustu šķēršļus brīvai kustībai, ko rada atšķirības valstu tiesību aktos, kuri attiecas uz preču piedāvāšanu tirgū.

A — *Ievada apsvērumi*

28. Direktīva 98/37 ir pieskaitāma "jaunās pieejas" direktīvu kategorijai tiesību aktu tuvināšanas jomā. Tā nosaka veselības aizsardzības un drošības pamatprasības mašīnu un drošības sastāvdaļu projektu un uzbūves jomā, kā arī sīkāku informāciju attiecībā uz mašīnu atbilstības novērtēšanu, deklarēšanu un marķēšanu.

29. Saskaņā ar Direktīvas 98/37 septīto apvērumu tā ir vērsta uz to, lai nodrošinātu mašīnu brīvu apriti tirgū, nepazeminot dalībvalstīs pamatoti pieņemto drošības līmeni. Šīs direktīvas noteikumi, kas attiecas uz mašīnu projektiem un uzbūvi, paredz noteikumus, kam ir būtiska nozīme drošākas darba vides izveidē, kurus papildina konkrēti noteikumi, kas attiecas uz noteiktiem apdraudējumiem, kam darba laikā var būt pakļauti strādājošie, kā arī noteikumi, kas pamatojas uz strādājošo drošības organizāciju darba vidē. No Direktīvas 98/37 astotā

30. Gan viens, gan otrs apsvērums ir sīkāk izklāstīti Direktīvas 98/37 3. un 4. punktā. Saskaņā ar minēto 3. pantu mašīnām un drošības sastāvdaļām, uz kurām attiecas šī direktīva, ir jāatbilst veselības aizsardzības un drošības pamatprasībām, kas izklāstītas direktīvas I pielikumā. Šīs direktīvas 4. pants noteic, ka dalībvalstis to teritorijā neaizliedz, neierobežo un nekavē šīs direktīvas prasībām atbilstīgu mašīnu un drošības sastāvdaļu piedāvāšanu tirgū un nodošanu ekspluatācijā.

31. Atbilstībai šīs direktīvas noteikumiem ir jābūt sertificētai ar EK atbilstības deklarāciju, pirms mašīnas piedāvā tirgū, un mašīnai jābūt "CE" marķējumam. Atbilstības pārbaudes procedūras, kas atšķiras atkarībā no mašīnas veida, ir noteiktas Direktīvas 8. pantā.

32. Atbilstības pārbaudi principā veic pats ražotājs vai viņa Kopienā reģistrētais pilnvarotais pārstāvis. Runājot par mašīnām, kas

ievestas no trešām valstīm, atbilstības deklarācijas un marķējuma pienākums saskaņā ar Direktīvas 98/37 8. panta 7. punktu ir uzlikts personai, kura piedāvā mašīnas Kopienas tirgū. Tādā gadījumā atbilstības pārbaude līdz ar to būtu jāveic mašīnas importētājam Kopienā. Acīmredzamu iemeslu dēļ šāds pienākums nav jāveic personai, kas vienā dalībvalstī importē mašīnu no citas dalībvalsts, kaut gan šāda persona saskaņā ar valsts tiesību aktiem būtu uzskatāma par "importētāju".

33. Saskaņā ar Direktīvas 98/37 8. panta 2. punkta a) apakšpunktu ražotājam ir jāveic Kopienā ražotas mašīnas atbilstības pārbaude bez trešo personu iejaukšanās. Viņam ir jāsagatavo minētās direktīvas V pielikumā prasītā dokumentācija un jāpārliecinās, ka pasākumi, ko viņš veicis, lai pildītu pamatprasības, tiek ierakstīti dokumentācijā un ka šo dokumentāciju būs iespējams nodot valsts varas iestāžu rīcībā pēc to pieprasījuma.

34. Tajā pašā laikā atsevišķām mašīnām, kurām ir lielāks riska potenciāls un kas ir konkrēti uzskaitītas Direktīvas 98/37 IV pielikumā, ir paredzēta stingrāka atbilstības pārbaudes procedūra. Saskaņā ar šīs pašas direktīvas 8. panta 2. punkta b) apakšpunktu pilnvarotai iestādei jāveic EK tipa pārbaude, pamatojoties uz mašīnas paraugu atbilstoši Direktīvas VI pielikumam [5].

35. Tādos gadījumos, kad minētajā IV pielikumā uzskaitītās mašīnas ir izgatavotas atbilstoši saskaņotajiem standartiem attiecībā uz visām drošības pamatprasībām Direktīvas 98/37 5. panta 2. punkta izpratnē, 8. panta 2. punkta c) apakšpunkts paredz citas izvēles procedūras, kas nav tik stingras.

36. Gadījumā, kāds ir pamata tiesvedības pamatā, runa ir par mašīnu, kurai jāpiemēro Direktīvas 98/37 IV pielikuma A punkta 9. punkta noteikumi un tātad atbilstības pārbaudes procedūra, kura paredz pilnvarotās iestādes piedalīšanos. Kad tirgū tika piedāvāts štances modelis, par kuru ir runa pamata tiesvedībā, saskaņotie standarti, kas paredzētu tehniskās specifikācijas šāda veida mašīnām, vēl nepastāvēja [6]. Šī mašīna tātad bija obligāti pakļauta EK tipa pārbaudei. No iesniedzējtiesas rīkojuma izriet, ka Francijas pilnvarotā iestāde šo mašīnu bija pārbaudījusi un atzinusi par atbilstošu.

5 — Pilnvaroto iestādi nosaka dalibvalstis. Tai ir jāatbilst minimālajiem iestāžu pilnvarošanas kritērijiem, kas norādīti Direktīvas 98/37 VII pielikumā.

6 — Saskaņotie standarti attiecībā uz hidrauliskajām štancēm (EN 12622) tika pieņemti tikai 2001. gada septembrī.

37. No Direktīvas 98/37 7. un 10. panta izriet, ka, konstatējot faktu, ka mašīnas, kurām ir "CE" marķējums, var apdraudēt drošību, dalībvalstīm un ražotājam vai viņa Kopienā reģistrētam pilnvarotajam pārstāvim tiek uzlikts pienākums samazināt vai pat novērst šo risku.

38. Direktīvai 98/37 ir trīs priekšrocības, salīdzinot ar "parastajām" direktīvām tehnisko noteikumu saskaņošanas jomā. Tā ir vieglāk piemērojama, tāpēc ka tā dod iespēju rast labākus risinājumus drošības aizsardzībai, pamatojoties uz jaunām tehnoloģijām, šajā sakarā neprasot likumdevēja iepriekšēju iesaistīšanos. Minētā direktīva uzreiz realizē mašīnu, kurām ir "CE" marķējums, brīvu apriti, kamēr dalībvalstis to teritorijā vairs nevar aizliegt, ierobežot vai traucēt to piedāvāšanu tirgū un nodošanu ekspluatācijā. Visbeidzot, kolīdz direktīva ir pareizi piemērota, tā garantē augstu veselības aizsardzības līmeni.

39. No iepriekš minētā izriet, ka Direktīva 98/37 ietver veselības aizsardzības un drošības pamatprasību attiecībā uz mašīnām pilnīgu saskaņošanu. Tas pats attiecas arī uz atbilstības pārbaudes procedūru. Tādējādi valsts noteikumiem par veselības vai drošības pamatprasībām attiecībā uz mašīnām, to skaitā, noteikumiem, kas uzliek pienākumu attiecībā uz atbilstības pārbaudi, jābūt saderīgiem ar minēto direktīvu [7].

40. Priekšnoteikums direktīvā paredzētās sistēmas labai darbībai ir vispārējs rūpības pienākums, kas attiecas ne tikai uz mašīnu ražotājiem, kuru precīzie pienākumi tika īpaši noteikti direktīvā un tās pielikumos, bet arī uz uzņēmējiem, piemēram, importētājiem, izplatītājiem un mašīnu galīgajiem lietotājiem, kas atrodas izplatīšanas ķēdes beigu posmā. Viņiem ir jāpārliecinās par to, vai puses, kas darbojas ķēdes sākumposmā, ir precīzi pildījušas ar direktīvu uzliktos pienākumus. Ja viņi nav bijuši rūpīgi, sākumposmā pieļauto nepilnību vai kļūdu sekas var izpausties mašīnu lietošanas beigu stadijā ar visiem no tā izrietošajiem draudiem darbinieku veselībai un drošībai. No šāda viedokļa valsts tiesību sistēma var uzlikt atsevišķus īpašus pienākumus mašīnu, kurām ir "CE" marķējums, importētājiem un citiem izplatītājiem valsts teritorijā.

7 — 2003. gada 8. maija spriedums lietā C-14/02 *ATRAL* (*Recueil*, I-4431. lpp., 44. punkts).

41. Šajā lietā iesniedzējtiesa izvirza jautājumu par to, cik plaši ir importētāja vai izplatītāja pienākumi un cik lielā mērā saskaņā ar valsts tiesību aktiem viņi var tikt uzskatīti par atbildīgiem par trūkumiem drošības jomā.

42. Ir vispārzināms, ka pamata prāvā Francijas ražotājs, veicot Direktīvas 98/37 10. pantā noteiktos pasākumus, uzskatīja, ka ir izpildījis pienākumus atbilstības un marķēšanas jomā. Tāpat ir vispārzināms, ka, neraugoties uz "CE" marķējumu un EK atbilstības deklarāciju, mašīna neatbilda minētās direktīvas noteikumiem. Šādos apstākļos, konstatējot, ka tiek apdraudēta cilvēku drošība, Somijas Republikai saskaņā ar Direktīvas 7. pantu vajadzēja veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai izņemtu minētās mašīnas no apgrozības.

B — *Pienākumi, ko importētājiem un izplatītājiem var uzlikt valsts tiesību akti*

43. Kaut arī es piekrītu, ka principā daži importētāju vai izplatītāju pienākumi var izrietēt no Direktīvas 98/37, un kaut arī es piekrītu tam, ka šos pienākumus var noteikt un pastiprināt valsts tiesību aktos noteiktie krimināl sodi un civiltiesiska rakstura sodi, šo pienākumu apmērs ir jānosaka, no vienas puses, no šīs direktīvas teksta un sistēmas un, no otras puses, no darbībām, ko importētājs un izplatītājs parasti veic izplatīšanas ķēdē.

44. No šāda viedokļa tas ir acīmredzami, ka Direktīva 98/37 padara ražotāju par pirmo atbildīgo personu par to, lai viņa ražotās mašīnas atbilstu pamatprasībām drošības un veselības aizsardzības jomā un lai tiktu ievērota šo prasību atbilstības pārbaudes procedūra.

45. Tādējādi būtu pretrunā ar Direktīvu 98/37 uzdot mašīnas, kuru ražotājs ir deklarējis kā atbilstošu direktīvas prasībām, importētājam vai izplatītājam pienākumu pārbaudīt minētā izstrādājuma atbilstību šīm pamatprasībām. Starp citu, lai izpildītu šo pienākumu, viņiem trūktu tehnisko un specifisko zināšanu, kādas ir ražotājam kā konstruktoram. Fakts, ka šādu pienākumu valsts tiesību akti uzliek importētājiem un

izplatītājiem, būtu ievērojams šķērslis mašīnu brīvai apritei Kopienas tirgū, kura izskaušana ir Direktīvas 98/37 galvenais mērķis.

46. Šādā kontekstā Komisija pamatoti atsaucās uz spriedumu lietā *Wurmser* un *Norlaine*[8], kurā Tiesa nosprieda, ka importētāja pienākums pārbaudīt, pretējā gadījumā riskējot ar atbildības iestāšanos, importētā izstrādājuma atbilstību spēkā esošajiem noteikumiem var atbilst EKL 28. un 30. pantam tikai tad, ja importētājs var izpildīt šo prasību, iesniedzot dalībvalsts, kurā ražots izstrādājums, iestāžu izdotu sertifikātu vai iesniedzot kādu citu apliecinājumu, kas nodrošina līdzvērtīgas garantijas līmeni.

47. Šī Tiesas judikatūra ir radusies laikā, kad Kopienu līmenī nepastāvēja vispārīgi noteikumi, kas piemērojami attiecīgajiem izstrādājumiem. Ņemot vērā, ka šajā lietā šādi Kopienu noteikumi ir spēkā, būtu pretēji Kopienu tiesību loģikai preču brīvas aprites jomā, ja tiktu pieņemti plašāki importētāja (vai izplatītāja) pienākumi par tiem, kurus Tiesa uzskatīja par saderīgiem ar EK līgumu tādos apstākļos, kad vēl nebija kopīgu noteikumu.

48. No tā izriet, ka valsts tiesību aktos uzliktie pienākumi nevar būt plašāki nekā tie, kas noteikti Tiesas spriedumā lietā *Wurmser* un *Norlaine*[9], izņemot, ja pati Direktīva 98/37 nosaka citādi. Tātad, jebkurš valsts noteikums, uzliekot importētājam vai izplatītājam pienākumu pašam pārbaudīt mašīnas atbilstību drošības prasībām, ir jāuzskata par pretēju Kopienu tiesībām.

49. Šo robežu ietvaros valsts tiesību akti var uzlikt importētājam un izplatītājam atsevišķus pienākumus, ja tikai tie nav nesaderīgi ar funkcijām, kuras šie uzņēmēji parasti veic izplatīšanas ķēdē.

50. Saskaņā ar Direktīvas 98/37 2. pantu dalībvalstīm ir pienākums uzraudzīt tirgu. Šajā nolūkā tās var uzdot uzņēmējiem pienākumu sadarboties, sniedzot palīdzību informācijas saņemšanai no ražotāja vai tā pilnvarotā pārstāvja, pārbaudot mašīnas atbilstību direktīvas noteikumiem. Šie pienākumi sadarboties var arī būt kompetento

8 — 1989. gada 11. maija spriedums lietā 25/88 (*Recueil*, 1105. lpp., 18. un 19. punkts).

9 — Minēts šo secinājumu 8. zemsvītras piezīmē.

iestāžu obligāta informēšana par jebkādu drošības negadījumu attiecībā uz mašīnām, kuras ir piegādājuši uzņēmēji, ja tie paši par šādu negadījumu ir informēti.

51. Starp citu, importētājiem un izplatītājiem viņu profesionālās darbības ietvaros parasti ir jāievēro valsts civiltiesiskie vai komerctiesību noteikumi, lai pierādītu pienācīgu rūpību arī tajā, kas attiecas uz tiesiskajām prasībām, kas īpašā veidā jāpiemēro viņu pārdotajiem izstrādājumiem. It īpaši, ja runa ir par mašīnām, uz kurām attiecas Direktīva 98/37, var uzskatīt, ka viņiem ir jāzina, kādai informācijai ir jābūt pievienotai izstrādājumam un ka šai informācijai jābūt attiecīgās dalībvalsts oficiālajā(s) valodā(s), kā arī tas, kādi apzīmējumi skaidri norāda izstrādājuma neatbilstību vai faktu, ka izstrādājums vairs neatbilst drošības prasībām, kurām tas atbilda tad, kad tika piedāvāts tirgū. Tātad, viņi nevar piedāvāt mašīnas, par kurām viņi zināja vai viņiem vajadzēja zināt, pamatojoties uz viņu rīcībā esošo informāciju un profesionāla tirgus dalībnieka statusu, ka tās neatbilda piemērojamajām tiesiskajām prasībām.

52. No vispārējā pienākuma par rūpību, kas uzlikts izplatītājam vai importētājam var arī izrietēt specifiskāki pienākumi attiecībā uz atsevišķu neizturīgu izstrādājumu kategorijām, tos uzglabājot vai transportējot.

53. Es izjūtu zināmu atturību attiecībā uz valsts tiesību noteikumiem, kas paredz importētāja vai izplatītāja atbildību gadījumos, kad viņi nevarēja paļauties uz atbilstības deklarācijas patiesīgumu. Tik plašas iedarbības noteikumi riskētu pārkāpt dubultos ierobežojumus, kurus es noteicu iepriekš 48. un 49. punktā, ar to, ka tie ietver slēptu pienākumu pārbaudīt mašīnas atbilstību pamatprasībām, vai ar to, ka tie saskaņā ar Direktīvu 98/37 ražotājam uzlikto atbildību paplašina līdz izplatīšanas ķēdes beigu posmā esošajiem dalībniekiem. Abos gadījumos mašīnu brīvas aprites traucējumi varētu būt pretrunā ar minētās direktīvas galveno mērķi.

54. Visbeidzot, vēl ir jāpiebilst, ka pašreizējā iekšējā tirgus realizācijas stadijā valsts tiesību akti turpmāk vairs nevar nodalīt rūpības vai sadarbības pienākumus atkarībā no tā, vai runa ir par uzņēmēju, kurš importē mašīnu no kādas citas dalībvalsts, vai par uzņēmēju, kurš darbojas citā izplatīšanas ķēdes līmenī. Īpaši tajos gadījumos, kad runa ir par liela izmēra iekārtām, izplatīšanas tīkli vairs nesakrīt ar dalībvalstu teritoriālo iedalījumu.

V — Secinājumi

55. Pamatojoties uz iepriekš minēto, iesaku Tiesai uz *Korkein oikeus* uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 22. jūnija direktīvas 98/37/EK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz mašīnām noteikumi nepieļauj tādu valsts tiesību noteikumu piemērošanu, kas paredz, ka:

   — importētājam vai izplatītājam, kas ieved mašīnu, kurai ir "CE" marķējums un EK atbilstības deklarācija, ir jānodrošina, ka šī mašīna atbilst šajā direktīvā noteiktajām pamatprasībām;

   — mašīnas importētājam vai izplatītājam ir jāizpilda pienākumi, kas saskaņā ar šo direktīvu ir uzlikti mašīnas ražotājam.

2) Savukārt Direktīvas 98/37 noteikumi pieļauj tādu valsts tiesību noteikumu piemērošanu, kas importētājam vai izplatītājam, pretējā gadījumā piemērojot krimināltatbildību vai civiltiesiska rakstura atbildību, uzliek pienākumu:

   — nodrošināt, ka mašīnai ir "CE" marķējums;

   — nodrošināt, ka ražotājs vai viņa pilnvarotais pārstāvis ir veicis atbilstības noteikšanas procedūru;

— saņemt parakstītu EK atbilstības deklarāciju un nodrošināt, ka tā tiešām attiecas uz minētās mašīnas modeli un ka tā ietver prasīto attiecīgo informāciju;

— nodrošināt, ka mašīnai ir pievienota EK atbilstības deklarācija.

3) Gadījumā, ja mašīnai, to importējot, nav pievienota EK atbilstības deklarācija kādā no tās valsts valodām, kurā mašīna tiek izmantota, profesionālā rūpība, ar kādu jārīkojas importētājam vai izplatītājam, paredz, ka personai, kas ieved mašīnu attiecīgajā valodas apgabalā ir jāizpilda šis pienākums. Ja vajadzīgs, tas attiecas arī uz lietošanas instrukciju.

4) Direktīvas 98/37 noteikumi principā pieļauj arī, ka importētāja vai izplatītāja atbildība iestājas tad, ja viņš ir zinājis vai viņam vajadzējis zināt, ka mašīna neatbilst piemērojamajām pamatprasībām, ar noteikumu, ka šī prasītā rūpība viņam neuzliek pienākumu pašam pārbaudīt mašīnas atbilstību šīm pamatprasībām vai citus pienākumus, kas saskaņā ar minēto direktīvu būtu jāpilda ražotājam.